

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงบทบาทของปลั๊กตัวอำเภอในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์โดยเปรียบเทียบระหว่างภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานและภูมิหลังบางประการของปลั๊กตัวอำเภอ

ปลั๊กตัวอำเภอทั้ง 2 ภาคเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร สมรสแล้ว ประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระหว่าง 11-20 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคที่ตนทำงานอยู่ระดับตำแหน่งของปลั๊กตัวอำเภอส่วนใหญ่ของทั้ง 2 ภาค คือ ร้อยละ 56.5 ในภาคเหนือ และร้อยละ 55.4 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำรงตำแหน่งระดับ 6

เงินเดือนที่ได้รับ ปลั๊กตัวอำเภอร้อยละ 89.1 ในภาคเหนือ และร้อยละ 85.7 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับเงินเดือนมากกว่า 7,000 บาทขึ้นไป

ขอบเขตความรับผิดชอบของปลั๊กตัวอำเภอ

ปลั๊กตัวอำเภอส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 45.7 ในภาคเหนือและร้อยละ 35.7 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับผิดชอบงานจำนวน 6-10 ตำบล

ปลั๊กตัวอำเภอส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 72.9 ในภาคเหนือและร้อยละ 62.9 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ใต้บังคับบัญชาดำรงตำแหน่งเป็นสัตว์แพทย์

จำนวนสัตว์เศรษฐกิจเฉลี่ยในอำเภอ ภาคเหนือมีจำนวนโค 10,320 ตัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนโค 10,320 ตัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนโค 10,320 ตัว

ออกเฉียงเหนือมี 9,471 ตัว จำนวนกระบือภาคเหนือมี 3,500 ตัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 15,990 ตัว จำนวนสุกรภาคเหนือมี 10,510 ตัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5,516 ตัว จำนวนไก่ ภาคเหนือมี 129,300 ตัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 105,300 ตัว จำนวนกลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในแต่ละอำเภอ ปลัดหัวอำเภอทั้งสองภาคได้จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ภายในอำเภอที่ตนรับผิดชอบโดยกลุ่มที่จัดตั้งมีกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ และกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ (แพะ แกะ และกระต่าย ฯลฯ)

ปลัดหัวอำเภอส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 78.3 ในภาคเหนือ และร้อยละ 58.9 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ จำนวน 1-10 กลุ่มในอำเภอ

ประเภทกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร ปลัดหัวอำเภอส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 56.5 ในภาคเหนือและร้อยละ 64.3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 1-5 กลุ่มในอำเภอ

ประเภทกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ ปลัดหัวอำเภอส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 73.8 ในภาคเหนือ และร้อยละ 75.0 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ จำนวน 1-10 กลุ่มในอำเภอ

สำหรับการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ นั้น ปลัดหัวอำเภอทั้ง 2 ภาคส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 71.8 ในภาคเหนือ และร้อยละ 69.6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ได้จัดตั้งขึ้นในอำเภอ

บทบาทของปลัดหัวอำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

1. ปลัดหัวอำเภอภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบทบาทครบ 6 ด้านของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยมีการปฏิบัติงานทั้ง 6 งาน คือ งานสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์ งานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ งานปรับปรุงนิเวศอาหารสัตว์ งานพัฒนาสุขภาพสัตว์ งานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์

ผลการศึกษาบทบาทของปลั๊กตัวอำเภอแต่ละงานมีดังนี้

1.1 งานสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์ ; ปลั๊กตัวอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 7 งานด้วยกันคือ วางแผนสำรวจสัตว์ สำรวจจำนวนโค-กระบือ สำรวจข้อมูลจำนวนสุกร สำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์ปีก สำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์อื่น และตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ สำหรับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ ปลั๊กตัวอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 11.8 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 1.4 ของการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมทั้งหมด ส่วนปลั๊กตัวอำเภอภาคเหนือปฏิบัติเฉลี่ย 12.5 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 2.0 ของการปฏิบัติงานส่งเสริม

1.2 งานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ; ปลั๊กตัวอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 4 งานด้วยกันคือ วางแผนการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ให้คำแนะนำการปรับปรุงพันธุ์สัตว์และการผสมเทียมแก่เกษตรกร ตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของเจ้าหน้าที่ผู้ไต่บังคับบัญชา และตอนสัตว์ที่มีลักษณะไม่ดี สำหรับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ปลั๊กตัวอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 292.1 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 33.4 ของการปฏิบัติงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปลั๊กตัวอำเภอภาคเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 199.4 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 31.2 ของการปฏิบัติงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

1.3 งานปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ ; ปลั๊กตัวอำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 7 งานคือ วางแผนปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ จ่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ให้คำแนะนำการทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์แก่เกษตรกร ทำแปลงหญ้าสาธิตทำรั้วกระถิน ทำฟางปรุงแต่งและตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ของปลั๊กตัวอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 84.6 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 9.7 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปลั๊กตัวอำเภอภาคเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 31.0 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 5.0 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

1.4 งานพัฒนาสุขภาพสัตว์ ; ปศุสัตว์อำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 5 งานคือ ทำแผนงานป้องกันโรคระบาดในโค-กระบือ ตรวจสอบการปฏิบัติงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดในโค-กระบือของอาสาป้องกันโรคและเจ้าหน้าที่ รักษาสัตว์ป่วย จำหน่ายวัคซีนป้องกันโรคระบาดในสุกรและสัตว์ปีก และแจกยาถ่ายพยาธิ

ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ของปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 336.0 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 38.6 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 289.3 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 46.3 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

1.5 งานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ; ปศุสัตว์อำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 6 งานด้วยกันคือ วางแผนการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ของปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 38.0 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 4.4 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 24.4 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 3.9 ของงานส่งเสริมฯ

1.6 งานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ ; ปศุสัตว์อำเภอปฏิบัติงานด้านนี้ 6 งาน คือ วางแผนการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ปีก อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงโค-กระบือ อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกร อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ และติดตามตรวจสอบผลการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านนี้ของปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 107.0 ครั้ง/ปี หรือร้อยละ 12.3 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือปฏิบัติงานเฉลี่ย 66.5 ครั้ง/ปีหรือร้อยละ 10.6 ของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

2. ความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงระหว่างปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ; ปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างกันในบางงานของงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์คือ

2.1 งานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 งานปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 งานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบทบาทด้านนี้แตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนงานย่อยของงานหลักในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ปลูกสัตว์อำเภอทั้ง 2 ภาค มีบทบาทแตกต่างกัน 6 งาน ดังนี้

- งานวางแผนปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- งานจ่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- งานแจกยาถ่ายพยาธิ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

- งานวางแผนการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- งานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ ; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- งานอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ปีก; ปลูกสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบทบาทแตกต่างจากปลูกสัตว์อำเภอภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัญหา-อุปสรรคของปลูกสัตว์อำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ปัญหา-อุปสรรคในการปฏิบัติงานของปลูกสัตว์อำเภอในแต่ละงาน มีดังนี้

3.1 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปลูกสัตว์อำเภอในงานสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์

เรียงตามลำดับความสำคัญคือ ปัญหาขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการคมนาคมระหว่างตำบล-หมู่บ้านไม่สะดวก ปัญหาเรื่องเวลาในการสำรวจข้อมูลสิ้น ส่วนปัญหาปลีกย่อยในการสำรวจข้อมูลมาจาก การขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องบางคน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของสัตว์ คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาพัฒนาปลั๊กตัวประจำตำบล (อปต.) และอาสาพัฒนาปลั๊กตัวประจำหมู่บ้าน (อปร.)

3.2 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปลั๊กตัวอำเภอในงานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ, ปัญหาพื้นที่รับผลิตขอมกว้างไกล และปัญหาขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัญหาอื่นในกิจกรรมการปรับปรุงพันธุ์สัตว์มีหลายประการ เช่น ปัญหาขาดยานพาหนะที่เหมาะสม, ปัญหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ, ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์งานทางสื่อที่เหมาะสม (วิทยุ, โทรทัศน์)

3.3 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปลั๊กตัวอำเภอ (ภาคเหนือ) ในงานปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ เรียงลำดับความสำคัญมีดังนี้ ปัญหาเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ, ปัญหาเกษตรกรไม่มีพื้นที่ทำแปลงพืชอาหารสัตว์ และปัญหาไม่ได้รับเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตามจำนวนที่ต้องการ, สำหรับปัญหา-อุปสรรคหลักของปลั๊กตัวอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับตามความสำคัญได้แก่ปัญหาไม่ได้รับเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตามจำนวนที่ต้องการ ปัญหาเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ และปัญหาเกษตรกรไม่มีพื้นที่ทำแปลงพืชอาหารสัตว์ ในส่วนของปัญหาอื่นๆ ในงานด้านปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ของปลั๊กตัวอำเภอทั้ง 2 ภาค ได้แก่ ปัญหาพื้นที่ไม่เหมาะสมที่จะปลูกพืชอาหารสัตว์, ปัญหาได้รับเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ล่าช้า, ปัญหาได้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ไม่ตรงตามความต้องการ, ปัญหาเกษตรกรไม่สนใจจะปลูกพืชอาหารสัตว์ เป็นต้น

3.4 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปลั๊กตัวอำเภอในงานการพัฒนาสุขภาพสัตว์ เรียงตามลำดับความสำคัญมีดังนี้คือ ปัญหาเกษตรกรให้ความร่วมมือน้อยในการนำสัตว์เข้ารับการฉีดวัคซีน, ปัญหาวัคซีนป้องกันโรคระบาดในโค-กระบือมีไม่เพียงพอ, ปัญหาวัคซีนป้องกันโรคระบาดในสุกรและไก่ (สำหรับจำหน่าย) มีไม่เพียงพอ และปัญหาจำนวนโค-

กระเบื้องมีมากทำให้ไม่สามารถฉีควัคซีนได้ครบทุกตัว

สำหรับปัญหาอื่นๆในงานพัฒนาสุขภาพสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอทั้ง 2 ภาคได้แก่ ปัญหากำลังเจ้าหน้าที่มีน้อย, ปัญหาสภาพการเลี้ยงโค-กระบือของเกษตรกรรายย่อย, ปัญหาเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาสุขภาพสัตว์

3.5 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปศุสัตว์อำเภอในงานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอ เรียงตามลำดับความสำคัญมีดังนี้คือ ปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม, ปัญหาเกษตรกรขาดความร่วมมือในการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม, ปัญหาขาดการประสานงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหาอื่นในงานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอทั้ง 2 ภาคได้แก่ ปัญหาเกษตรกรมองไม่เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่ม, ปัญหากิจกรรมของกลุ่มไม่จูงใจให้เกษตรกรสนใจจะร่วมดำเนินการ, ปัญหาสนับสนุนกลุ่มไม่ต่อเนื่อง, ปัญหาการขาดสิ่งจูงใจที่จะให้เกษตรกรให้ความร่วมมือดำเนินการกลุ่ม เป็นต้น

3.6 ปัญหา-อุปสรรคหลักของปศุสัตว์อำเภอในงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ (อบรมระยะสั้น) ของปศุสัตว์อำเภอ เรียงตามลำดับความสำคัญมีดังนี้ คือ ปัญหาขาดสื่อการสอน, ปัญหาเอกสารคำแนะนำส่งเสริมไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร, ปัญหาเกษตรกรไม่สนใจที่จะรับการฝึกอบรม ปัญหาเอกสารคำแนะนำส่งเสริมไม่เหมาะสม (รูปเล่ม, เนื้อหาสาระ) ปัญหาไม่มีความรู้ความชำนาญในการถ่ายทอด

สำหรับปัญหาอื่นในงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ได้แก่ ปัญหาการขาดการติดตามประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม, ปัญหาเกษตรกรขาดเงินทุนที่จะขยายการเลี้ยงสัตว์, ขาดเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการด้านนี้โดยตรง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. บทบาทของปศุสัตว์อำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์มีหลายด้าน และปศุสัตว์อำเภอปฏิบัติแต่ละด้านไม่เท่ากัน โดยบทบาทส่วนใหญ่ของปศุสัตว์อำเภอเป็นไปในด้านการพัฒนาสุขภาพสัตว์ รองลงมาเป็นบทบาทด้านปรับปรุงพันธุ์สัตว์, บทบาทด้านถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์, บทบาทด้านปรับปรุงนิชอาหารสัตว์, บทบาทด้านจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และบทบาทด้านสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์ ตามลำดับ

สำหรับสาเหตุที่ปศุสัตว์อำเภอมิบทบาทในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แต่ละด้านไม่เท่ากันก็เนื่องมาจากปัจจัย 3 ประการเป็นสำคัญ

- 1) หน่วยงานต้นสังกัด คือกรมปศุสัตว์ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของปศุสัตว์อำเภอว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร
- 2) ตัวของปศุสัตว์อำเภอเอง การที่ปศุสัตว์อำเภอจะมีบทบาทในการทำงานด้านใดมากที่สุด ก็ขึ้นกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ
- 3) ตัวเกษตรกร หากเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีความต้องการบริการด้านใดมากที่สุด ก็จะเป็นตัวกำหนดบทบาทการปฏิบัติงานของปศุสัตว์อำเภออีกทางหนึ่ง เช่น สาเหตุที่ปศุสัตว์อำเภอมิบทบาทในด้านการพัฒนาสุขภาพสัตว์มากที่สุดนั้น อาจจะเป็นเนื่องจาก ปศุสัตว์อำเภอได้รับมอบหมายหน้าที่การบริการด้านสุขภาพสัตว์จากกรมปศุสัตว์ และจากที่ภูมิหลังทางการศึกษาของปศุสัตว์อำเภอส่วนใหญ่มาจากสัตวแพทย์ อีกทั้งเป็นความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ของไทยส่วนใหญ่ ซึ่งขาดความรู้ในการที่จะดูแลและสุขภาพสัตว์ด้วยตนเอง ดังนั้นส่งผลให้ปศุสัตว์อำเภอมิบทบาทในด้านนี้มากที่สุด

2. ปศุสัตว์อำเภอทั้ง 2 ภาค มิบทบาทในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นบทบาทในงานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ งานปรับปรุงนิชอาหารสัตว์ และงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยปศุสัตว์อำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมิบทบาทในงานทั้ง 3 งานมากกว่าปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือ ซึ่งสาเหตุ

น่าจะมาจาก

2.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับงบประมาณดำเนินงานโครงการพัฒนาปศุสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากรัฐบาลมาตั้งแต่ปี 2519 มีการตั้งหน่วยตอนสัตว์ขึ้นมาให้บริการตอนโค-กระบือในพื้นที่เมือง รวมทั้งได้เปิดบริการงานผสมเทียมอย่างแพร่หลาย และเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะเลี้ยงสัตว์อยู่แล้ว จึงทำให้งานด้านปรับปรุงพันธุ์สัตว์ได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว ปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีบทบาทในงานการปรับปรุงพันธุ์สัตว์แตกต่างจากปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือ

2.2 ปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (เจ้าหน้าที่สัตวบาล) ซึ่งมีหน้าที่หลักดำเนินงานด้านฝึกอบรมและจัดตั้งกลุ่ม มากกว่าปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือ ทำให้ปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องให้ความสำคัญ และร่วมปฏิบัติงานกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์แตกต่างจากปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือ

2.3 เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ยต่อครอบครัวสูงกว่าเกษตรกรในภาคเหนือ รวมถึงสภาพพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะสมที่จะปลูกพืชอาหารสัตว์มากกว่า ภาคเหนือจึงทำให้บทบาทของปศุสัตว์อำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างจากปศุสัตว์อำเภอภาคเหนือ

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานั้น ปศุสัตว์อำเภอส่วนใหญ่แนะนำให้เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่จะร่วมปฏิบัติงานในอำเภอให้มากขึ้น, เพิ่มยานพาหนะ เช่น รถจักรยานยนต์, รถยนต์ ให้แก่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ, เพิ่มวัสดุอุปกรณ์ในงานต่างๆ และสื่อการสอนต่างๆ ให้ออเนียง รวมทั้งให้กรมปศุสัตว์เน้นการประชาสัมพันธ์งานทางสื่อมวลชนให้มากขึ้น

จะเห็นว่าปศุสัตว์อำเภอมีความต้องการกำลังคน ยานพาหนะ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานเลี้ยงสัตว์ได้ทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศที่เพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรเพิ่มการ

เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจเป็นอาชีพ (หลัก-รอง) มากขึ้นส่งผลให้ความต้องการการบริการด้านนี้เพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาบทบาทของปศุสัตว์อำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ครั้งต่อไปควรที่จะได้ศึกษาบทบาทของปศุสัตว์อำเภอ ภาคที่ยังมิได้ศึกษาคือ ภาคกลาง, ภาคตะวันออก, ภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินงานต่อไป
2. ควรจะมีการศึกษาบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปริมาณบริการให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรได้รับว่ามีมากน้อยเพียงใด รวมทั้งรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงาน อันจะช่วยให้ผู้บริหารงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ระดับสูงได้รับทราบข้อมูล เพื่อนำไปแก้ไข, ปรับปรุงงานส่งเสริมได้ตรงจุด
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ, วุฒิการศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงาน, ระดับตำแหน่ง และความดีความชอบที่ได้รับว่ามีความสัมพันธ์กับบทบาทในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอหรือไม่